

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Mvndvs Et Mvndi Partes, Divinæ Bonitatis Ac Ivstitiæ
Præcones**

Stengel, Georg

Ingolstadt, 1645

Præfatio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52365](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52365)

P R Æ F A T I O.

Rom. I.
20.

Sapi. 13.5.

S. Thom.
1. p. q. 2.

¶

Omne dignissima occupatio est, consideratio Mundi. Ea enim & intelligenti maximè conuenit, & utilissima est cupienti venire ad veritatem. Clare in hac vita, Deum nemo intuetur: per vestigia itaque est indagandus. *Inuisibilia enim ipsius à creatura Mundi, per ea, quæ facta sunt, intellecta conspiciuntur: sempiterna quoque eius virtus & diuinitas. Inuisibilia sunt, æternitas, immensitas, bonitas, æquitas, scientia & prouidentia Dei: virtus est omnipotentia, qua tanquam causa rerum efficiens Mundum produxit, & huc vsque sapientissimè, benignissimè, iustissimè gubernauit. Diuinitas est ipsa Dei essentia & maiestas, velut primi ac perfectissimi entis, à quo omnia pendent, vt summo Effectore; ad quem omnia tendunt, vt ad supremum bonum atque vltimum finem, gratiarum actione, precibus, votis, sacrificijs, maximè colendum. Siquidem à magnitudine speciei & creatura cognoscibiliter poterit Creator horum videri, dum ex ijs, quæ facta oculus corporis videt, mens ad ipsum factorem ratiocinatione ascendit, colligitq; natu-*

P R Æ F A T I O.

naturali etiam lumine , Deum esse vnum , S. Dionys.
esse liberum , habere prouidentiam , circa c. 7. de
singulos, & circa vniuersos. Vnde & Trif- diuin.
megistus dixit , *Mundum esse librum diui- nom.*
nitatis , & speculum diuinorum.

In hoc libro studere , hominis & officii- Eccles. 3.
um , & labor est. *Vidi afflictionem , quam 10.*
dedit Deus filijs hominum , vt distendantur in
ea. Cūcta fecit bona, in tempore suo, & mun-
dum tradidit disputationi eorum. Sed non
perinde omnes disputauerunt. Sicut iacu-
latores quidam scopum sagittis tangunt,
quidam ne oculo quidam rectè destinant;
ita nonnulli , *per ea , que facta sunt* , facto-
rem cognoscunt ; alij in reprobum sen-
sum dati , deserta veræ rationis via , lon-
gissimè aberrauerunt. *Ita vt sint inexcusa-*
biles. Quia , cū cognouissent Deum , non si-
cut Deum glorificauerunt , aut gratias ege-
runt (Conditori pro Mundi fabrica , suiq;
ac rerum omnium ad suum vsum creatio-
ne , conseruatione , iustissimoq; regimine)
sed euauerunt , in cogitationibus suis , & ob-
scuratum est cor insipiens eorū: dicentes enim se
esse sapientes, stulti facti sunt: adeò vt Simon,
Menander, Cerinthus, Saturniani, Valen-
tiniani, Archontici, Mundum à Deo fa-
ctum

Rom. 1.
21.

Vide Ia-
cobum
Sirmo-
num in
Præde-
stinato.

P R A E F A T I O.

lib. 1. de
heresi-
bus.

S. Augu-
stino. lib. 3.
de ciuit.
c. 12. &
lib. 4. c.
10. & lib.
18. c. 15.
Eph. 5. 6.
9. Tim. 6.
11.

Quid. lib.
15. Me-
tam.

etum negarint; Priscilliani autem à mali-
gno Principe fabricatum affirmarint, ob
tot mala scilicet, quæ viderunt in eo con-
tingere. Veteres autem illi, de quibus D.
Paulus loquitur, etiam *mutauerunt gloriam
in corruptibilis Dei in similitudinem imaginis
corruptibilis hominis, & volucrum, & qua-
drupedum, & serpentium.* Siquidem, teste
S. Agustino, aues, serpentes, feles, cro-
codilos; immò allia, porros, & herbas;
quin & Stercutium, Cloacinam, Pestem,
Febrem, & longè absurdiora, Numinum
loco, habuerunt; in sole cæcutientes, mo-
re noctuarum.

Aquilas imitati sapientes, *ut filij lucis
ambulauerunt*, atque vel ex vmbri etiam
eum deprehenderunt, qui *lucem habitat in-
accessibilem.* Nam vel Orpheus hoc oracu-
lum fudit: *Mundi machina est musica, &
admirabilis consonantia, predicans & laudans
Deum.* Nec aliud fuit illa musica cælorū,
quam Pythagoras prædicauit; cuius illa
sunt:

*Magna, nec ingenijs inuestigata priorum,
Quæq; diu latuère, canã. inuat ire per alta
Astra, inuat terris, & inertis sede relicta,
Nube vehi, validiq; humeris insistere Atlã-
tis: Palan-*

P R A E F A T I O.

Palantesq; homines passim, ac rationis egen-
tes

Despectare procul, trepidosq;, obitumq; ti-
mentes

Sic exhortari, seriemq; euoluere fati.

Sed multò profundius in Dei arcana pene-
trauit Ezechiel, qui & gloriam Dei, & ho-
minum Dei iram prouocantium idola vt,
velut ex alto, contemplaretur, sublimis
ductus est. *Et emissa similitudo manus, in-*
quit, apprehendit me in eincinno capitis mei:
& eleuauit me spiritus inter terram & calum.
Dauid quoque, siue pluuia caderent, siue
plantas vrerent pruinæ, siue etiam fulgura
præmicarent, semper dixit: *Celi enarrant*
gloriam Dei, & opera manuum eius annunciat
firmamentum. Et Philo. *Dei templum,*
ait, alterum summum verumq; existimandū
est, Mundus scilicet hic vniuersus, cuius sa-
crarium sit calum, qui tota rerum natura præ-
stantissimus; donaria verò sint sidera; sacerdo-
tes & aditui sint potestates Angelicae, ratione
sinceritatis vnitati similes. alterum verò tem-
plum est manufactum. Consonat Prosper,
his verbis: *Quod est testimonium, quod sem-*
per Domino deseruinit, & nunquam de eius bo-
nitate, ac potestate conticuit; nisi ipsa totius
Mun-

Ezechie.
8. 3.

Psal. 18. 16.

Phil. de
vnt. Dei

Prosper.
lib. 2. de
vocat.
Gent, c. 16

P R A E F A T I O.

qui liber
malè a-
scribitur
S. Am-
brofio.

Mundi inenarrabilis pulchritudo, & inenarrabilium beneficiorum eius dives & ordinata largitio? per quam humanis cordibus quaedam aeterna legis tabula praebebantur, ut in paginis elementorum, & voluminibus temporum, communis & publica divina institutionis doctrina legeretur. Caelum ergo, mare, terra, & omnia quae in eis sunt, consono speciei suae ordinationisq; concentu protestabantur gloriam Dei, & praedicatione perpetua maiestatem sui loquebantur auctoris, & tamen maximus hominum numerus hanc vocem non intellexit.

S. Athanasius, in vita Antonij. S. Augustin. l. 1. confess. c. 1.

Intellexit autem S. Antonius, intellexit Paulus simplex, intellexit Hilarion; intellexit Augustinus, cum diceret, Caeli & terra clamant, Domine, ut amemus te. Fecisti nos, Domine ad te, & inquietum est cor nostrum, donec requiescat in te. Intellexit & humilis S. Franciscus, & S. Benedictus, de quo S.

S. Gregorius. lib. 2. dial. c. 35.

Gregorius haec habet: Alio quoque tempore Servandus Diaconus atque Abbas eius monasterij, quod in Campania partibus à Liberio quondam Patritio fuerat constructum, ad eum visitationis gratia, ex more, venire consueverat. Eius quippe monasterium frequentabat, ut, quia idem quoque vir doctrina gratia caelestis influebat; dulcia sibi invicem vitae verba trans-

P R Æ F A T I O.

transfunderent, & suauem cibum cœlestis patriæ, quem adhuc perfectè gaudendo non poterant, saltem suspirando gustarent. Cumq; hora iam quietis exigeret, in cuius turris superioribus se venerabilis Benedictus, in eius quoque inferioribus se Seruandus Diaconus collocavit, quo videlicet in loca inferiora ad superiora peruius continuabat ascensus. Ante eandem verò turrim largius erat habitaculum, in quo utriusq; discipuli quiescebant. Cumq; vir Dei Benedictus, quiescentibus adhuc fratribus, instans vigilijs nocturna orationis tempore peruenisset, ad fenestram stans, & omnipotentem Deum deprecans, subito, intempesta noctis hora, respiciens, vidit factam lucem desuper cunctas noctis tenebras effugasse, tantòq; splendore clarescere, ut diem vinceret lux illa, quæ in tenebris radiasset. Mira autem res valde, in hac speculatione, secuta est: quia sicut post ipse narravit, omnis etiam Mundus, velut sub vno solis radio, collectus, ante oculos eius adductus est. Qui venerabilis Pater dum intentam oculorum aciem in hoc splendore consueca lucis insigeret, vidit Germani Capuani Episcopi animam, in sphaera ignea, ab angelis, in calum ferri. Tunc tanti sibi testè volens adhibere miraculi, Seruandum Diaconum iterato
bis,

P R Æ F A T I O.

bis, terq³ eius nomine, cum clamoris magnitudine, vocavit. Cumq³ ille fuisset insolito tanti viri clamore turbatus, ascendit, respexit, partemq³ iam lucis exiguam vidit. Nempe, vt in cælo, vnus beatorum, altero clariùs Deum à facie in faciem intuetur; ita & in terris, dispares oculi, non eadem claritate, diuinam iustitiam & bonitatem, in hoc Mundo, & eius Partibusprehendunt. Digitum igitur intendere necesse est, vt videant mortales, quid sit, in Mundo atque eius Partibus, videndum.

MVN.